

การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
สังกัดเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช*

DEVELOPMENT OF A COLLABORATIVE NETWORK MODEL TO
IMPROVE EDUCATIONAL QUALITY IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER
PAK PHANANG MUNICIPALITY IN NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

พิมพ์พิชชา เรืองพุทธ*, นพรัตน์ ชัยเรือง, วีระยุทธ ชาทะกาญจน์

Pimpicha Ruangphut*, Nopparat Chairueng, Werayut Chatakan

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Faculty of Education, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: mildyml@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น 2) พัฒนารูปแบบ และ 3) ตรวจสอบรูปแบบ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ผู้บริหาร 3 คน การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 9 คน และการสนทนากลุ่มผู้บริหารและครู 9 คน ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารและครู 118 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ด้านที่สูงที่สุด คือ ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายของเครือข่าย สภาพปัจจุบันของคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ด้านที่สูงที่สุด คือ ด้านคุณภาพผู้เรียน 2) รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือในการยกระดับคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ชื่อ หลักการและวัตถุประสงค์ กระบวนการดำเนินงาน การวัดและประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จ โดยมีองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือ 5 ด้าน คือ สมาชิกเครือข่าย วัตถุประสงค์และเป้าหมาย ระบบและกลไกการประสานงาน การจัดกิจกรรมร่วมกัน และบทบาทหน้าที่ของสมาชิก และ 3) ผลการตรวจสอบรูปแบบ พบว่า มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ทุกรายการ จุดเด่นของรูปแบบ CV-POEI ที่พัฒนาขึ้น คือ การบูรณาการกลไกความร่วมมืออย่างเป็นระบบ ซึ่งเทศบาลและสถานศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นกรอบการทำงาน เพื่อขับเคลื่อนเครือข่ายให้ยกระดับคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม

คำสำคัญ: เครือข่ายความร่วมมือ, การยกระดับคุณภาพการศึกษา, การบริหารสถานศึกษา, ความต้องการจำเป็น, การวิจัยแบบผสมวิธี

Abstract

This research aimed to 1) To study the current state, desirable state, and priority needs; 2) To develop a model; and 3) To validate the developed model. This study employed a mixed-methods research design. Qualitative data were collected through document analysis, interviews with 3 administrators, an expert connoisseurship with 9 experts, and a focus group discussion with 9 administrators and teachers. Quantitative data were collected from a sample of 118 administrators and teachers. The research instruments included questionnaires, interview forms, and expert connoisseurship evaluation forms. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, Priority Needs Index ($PNI_{modified}$), and content analysis. The research results found that 1) The overall current state of collaboration network development was at a high level, while the desirable state was at the highest level. The highest priority need was identified in the aspect of network objectives and goals. Similarly, the overall current state of educational quality was at a high level, whereas the desirable state was at the highest level, with the highest priority need being student quality. 2) The collaboration network model for enhancing educational quality consists of four main components: Title, Principles and Objectives, Implementation Process, Measurement and Evaluation, and Conditions for Success. The model incorporates five network dimensions: Network Membership, Objectives and Goals, Coordination Systems and Mechanisms, Joint Activities, and Member Roles and Responsibilities. and 3) The model validation results indicated that all items were accurate, appropriate, feasible, and useful. The highlight of the developed “CV-POEI Model” is the systematic integration of collaborative mechanisms, which municipalities and educational institutions can implement as a framework to concretely drive networks toward enhancing educational quality.

Keywords: Collaborative Network, Educational Quality Improvement, School Administration, Priority Needs, Mixed-Methods Research

บทนำ

การยกระดับคุณภาพการศึกษาเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาประเทศ เนื่องจากการศึกษาเป็นกลไกหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เสริมสร้างศักยภาพการแข่งขัน และลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และสังคมในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนจำเป็นต้องมีทักษะที่หลากหลายและซับซ้อนมากขึ้น เช่น การคิดขั้นสูง การแก้ปัญหา การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และความสามารถในการปรับตัว รัฐบาลไทยจึงให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579

เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีสมรรถนะ มีคุณธรรม และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564)

อย่างไรก็ตาม สภาพปัญหาคุณภาพการศึกษาในปัจจุบันยังคงเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไขจากรายงานผลการประเมินระดับชาติและนานาชาติ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนไทยโดยเฉลี่ยยังอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ทั้งจากผลการทดสอบ O-NET TIMSS และ PISA ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดด้านการคิดวิเคราะห์ การประยุกต์ใช้ความรู้ และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560); (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2565) ปัญหาดังกล่าวมีสาเหตุจากหลายปัจจัย ทั้งด้านทรัพยากร บุคลากร ระบบบริหารจัดการ และการขาดการมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

การแก้ไขและพัฒนาคุณภาพการศึกษาจึงไม่สามารถดำเนินการโดยสถานศึกษาเพียงลำพัง แต่จำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายภาคส่วน แนวคิดการบริหารจัดการแบบร่วมมือและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือจึงได้รับการยอมรับว่าเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาการศึกษา เนื่องจากช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ (Purdy, J. M., 2012) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เน้นการมีส่วนร่วมของสังคมในการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) แม้แนวคิดเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาจะได้รับการกล่าวถึงอย่างแพร่หลายในงานวิจัยและนโยบายการศึกษา แต่เครือข่ายความร่วมมือที่มีอยู่ในทางปฏิบัติยังขาดความเป็นระบบ โดยเฉพาะด้านการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกัน รวมถึงกลไกการประสานงานระหว่างหน่วยงาน ส่งผลให้การดำเนินงานเป็นลักษณะรายกิจกรรม ขาดความต่อเนื่องและไม่เชื่อมโยงสู่ผลลัพธ์ด้านคุณภาพผู้เรียนอย่างชัดเจน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะเทศบาล มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาตามแนวทางการกระจายอำนาจทางการศึกษา เนื่องจากสามารถเชื่อมโยงการจัดการศึกษากับบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรของชุมชนได้โดยตรง อย่างไรก็ตาม สถานศึกษาในสังกัดเทศบาลจำนวนมากยังประสบปัญหาการขาดรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือที่ชัดเจนและเป็นระบบ สำหรับสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช แม้จะมีบริบทชุมชนที่มีทุนทางวัฒนธรรมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจที่หลากหลาย แต่จากการศึกษาสภาพเบื้องต้นพบว่า เครือข่ายความร่วมมือที่มีอยู่ยังเป็นแบบไม่เป็นทางการ และขาดโครงสร้างการดำเนินงานที่ชัดเจน ส่งผลให้การพัฒนาการศึกษาขาดความต่อเนื่อง ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การพัฒนาครูและบุคลากร และการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งนี้ งานวิจัยที่ผ่านมาส่วนใหญ่มุ่งพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือในบริบทของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือหน่วยงานส่วนกลางอื่น ๆ ขณะที่บริบทของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะเทศบาล ซึ่งมีโครงสร้างการบริหาร บทบาทหน้าที่ และบริบทชุมชนที่แตกต่าง ยังได้รับการศึกษาน้อยมาก ส่งผลให้ยังขาดรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือที่เหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทเทศบาล จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบเครือข่าย

ความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อเป็นกลไกในการส่งเสริมการบริหารจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และยั่งยืน อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและสามารถประยุกต์ใช้เป็นแนวทางให้กับสถานศึกษาอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกันต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อตรวจสอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยกำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ระยะนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 6 โรงเรียน รวมประชากรทั้งสิ้น 169 คน และกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 118 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ โดยใช้การสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการยกระดับคุณภาพการศึกษา จำนวน 58 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มีค่าความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.60 - 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach, L. J. เท่ากับ 0.84 (Cronbach, L. J., 1990) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาด้วยดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index Modified: PNI_{modified}) โดยคำนวณจากสูตร $PNI_{modified} = (I-D)/D$ เพื่อวัดขนาดของช่องว่างระหว่างสภาพที่พึงประสงค์ (I) กับสภาพปัจจุบัน (D) ซึ่งช่วยให้สามารถระบุประเด็นปัญหาที่มีความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาได้อย่างแม่นยำและลดความคลาดเคลื่อนจากการใช้เพียงค่าเฉลี่ยผลต่าง ควบคู่ไปกับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารสถานศึกษาตัวแทนโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ จำนวน 3 คน ที่เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยผู้วิจัยได้ประกันคุณภาพข้อมูลเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ (Trustworthiness) ด้วยการตรวจสอบแบบสามเส้า

ด้านวิธีการ (Methodological Triangulation) โดยนำข้อมูลจากการสังเคราะห์เอกสาร ผลการสำรวจเชิงปริมาณ และผลการสัมภาษณ์มาตรวจสอบยืนยันความถูกต้องและความสอดคล้องก่อนนำไปสู่การสรุปผลการวิจัย

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ระยะนี้เป็นการยกร่างรูปแบบ โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ด้านเครือข่ายความร่วมมือไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการวิเคราะห์ประเด็นตามวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของสำนวนภาษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญเพื่อปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้ การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการ โดยการตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของร่างรูปแบบ ในการนี้ผู้วิจัยได้ประกันคุณภาพข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ (Trustworthiness) ด้วยการตรวจสอบแบบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) โดยอาศัยมุมมองของผู้ทรงคุณวุฒิที่หลากหลายในการสร้างข้อสรุปร่วม (Common Conclusion) ควบคู่กับการตรวจสอบข้อมูลโดยผู้ให้ข้อมูล (Member Checking) เพื่อยืนยันความถูกต้องของผลการวิเคราะห์เนื้อหา ก่อนนำไปปรับปรุงรูปแบบให้มีความสมบูรณ์

ระยะที่ 3 ตรวจสอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ระยะนี้เป็นการประเมินรูปแบบ โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับเครือข่ายความร่วมมือไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่มและบันทึกข้อมูลด้วยตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อหาข้อสรุปร่วม (Common Conclusion) พร้อมทั้งประกันคุณภาพข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ (Trustworthiness) ด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลโดยผู้ให้ข้อมูล (Member Checking) โดยให้ผู้ร่วมสนทนาตรวจสอบความถูกต้องของสรุปประเด็นสำคัญเพื่อยืนยันผลการประเมินก่อนนำไปจัดทำเป็นรูปแบบฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีผลดังตารางต่อไปนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมและรายด้าน (n = 118)

การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	
1. สมาชิกเครือข่าย	3.66	0.76	มาก	4.61	0.62	มากที่สุด	0.26
2. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของเครือข่าย	3.56	0.76	มาก	4.63	0.65	มากที่สุด	0.30
3. ระบบและกลไกการประสานงานและสร้างความร่วมมือของเครือข่าย	3.58	0.87	มาก	4.63	0.63	มากที่สุด	0.29
4. การจัดทำกิจกรรมร่วมกันของเครือข่าย	3.67	0.85	มาก	4.64	0.61	มากที่สุด	0.27
5. บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกเครือข่าย	3.61	0.81	มาก	4.65	0.59	มากที่สุด	0.29
โดยรวม	3.62	0.81	มาก	4.63	0.62	มากที่สุด	0.28

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบัน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการจัดทำกิจกรรมร่วมกันของเครือข่าย มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.67$) รองลงมา คือ ด้านสมาชิกเครือข่าย ($\bar{X} = 3.66$) และด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายของเครือข่าย มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.56$) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกเครือข่าย ($\bar{X} = 4.65$) รองลงมา คือ ด้านการจัดทำกิจกรรมร่วมกันของเครือข่าย ($\bar{X} = 4.64$) และด้านสมาชิกเครือข่าย มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.61$) ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น โดยรวม คือ 0.28 ด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายของเครือข่าย (PNI_{modified} = 0.30) รองลงมา คือ ด้านระบบและกลไกการประสานงานและสร้างความร่วมมือของเครือข่าย (PNI_{modified} = 0.29) และด้านที่มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุดคือ ด้านสมาชิกเครือข่าย (PNI_{modified} = 0.26)

1.2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็นของคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมและรายด้าน (n = 118)

คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	
1. คุณภาพผู้เรียน	3.62	0.76	มาก	4.64	0.60	มากที่สุด	0.28
2. กระบวนการบริหารและการจัดการ	3.69	0.93	มาก	4.63	0.68	มากที่สุด	0.25
3. กระบวนการจัดการเรียนการสอน	3.70	0.83	มาก	4.66	0.58	มากที่สุด	0.26
โดยรวม	3.67	0.84	มาก	4.64	0.62	มากที่สุด	0.26

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพปัจจุบันของคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.70$) รองลงมา คือ ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ($\bar{X} = 3.69$) และด้านคุณภาพผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.62$) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.66$) รองลงมา คือ ด้านคุณภาพผู้เรียน ($\bar{X} = 4.64$) และด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยรวม คือ 0.26 ด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านคุณภาพผู้เรียน ($PNI_{\text{modified}} = 0.28$) รองลงมา คือ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ($PNI_{\text{modified}} = 0.26$) และด้านที่มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ($PNI_{\text{modified}} = 0.25$)

1.3 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น สะท้อนให้เห็นประเด็นสำคัญในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยพบว่า ในด้านเครือข่ายความร่วมมือ แม้การจัดทำกิจกรรมร่วมกันจะเป็นจุดแข็งในปัจจุบัน แต่ความจำเป็นเร่งด่วนสูงสุด กลับอยู่ที่ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายของเครือข่าย รวมถึงระบบและกลไกการประสานงาน ซึ่งบ่งชี้ว่าเครือข่ายยังขาดทิศทางร่วมและโครงสร้างการทำงานที่ชัดเจน ในขณะที่ด้านคุณภาพการศึกษา พบว่า ด้านคุณภาพผู้เรียน มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด สวนทางกับด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีความเข้มแข็งอยู่แล้ว จากข้อมูล พบว่า การพัฒนารูปแบบเครือข่ายในระยะต่อไป จำเป็นต้องมุ่งเน้นการสร้างความสำเร็จในเป้าหมายและระบบประสานงาน เพื่อใช้เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนและยกระดับคุณภาพผู้เรียน ซึ่งเป็นเป้าหมายปลายทางที่สำคัญที่สุดของการศึกษา

2. ผลการพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการพัฒนารูปแบบ ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 4 ส่วน ได้แก่ 1) ชื่อหลักการ และวัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2) กระบวนการดำเนินงานของรูปแบบ 3) การวัดและประเมินผลรูปแบบ และ 4) เงื่อนไขความสำเร็จ โดยโครงสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ สมาชิกเครือข่าย วัตถุประสงค์และเป้าหมายของเครือข่าย ระบบและกลไกการประสานงานและสร้างความร่วมมือ การจัดทำกิจกรรมร่วมกัน และบทบาทหน้าที่ของสมาชิกเครือข่าย ครอบคลุมมิติคุณภาพการศึกษา 3 ด้าน คือ คุณภาพผู้เรียน กระบวนการบริหารและการจัดการ และกระบวนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย กระบวนการดำเนินงาน 6 ขั้นตอน ได้แก่ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน การวางแผนและออกแบบกิจกรรม การดำเนินงาน การติดตามและประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ มีการวัดและประเมินผลรูปแบบที่ครอบคลุมทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ และการประเมินแบบมีส่วนร่วม โดยเงื่อนไขความสำเร็จเน้นความชัดเจนของวิสัยทัศน์ บทบาทหน้าที่ การมีส่วนร่วม และระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

3. ผลการตรวจสอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.1 ผลการตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ

พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ารูปแบบดังกล่าวมีความถูกต้องและเหมาะสมในทุกรายการ อย่างไรก็ตาม เพื่อให้รูปแบบมีความสมบูรณ์ทางวิชาการและครอบคลุมมิติการปฏิบัติอย่างแท้จริง ผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะที่สำคัญ ได้แก่ การปรับเนื้อหาในหลักการของรูปแบบโดยเชื่อมโยงหลักการทำงานเป็นทีม เข้ากับการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีความชัดเจน การปรับแก้ถ้อยคำในองค์ประกอบให้สอดคล้องกับกระบวนการดำเนินงาน รวมถึงการขยายรายละเอียดในเชิงโครงสร้างโดยเพิ่มกระบวนการดำเนินงานจากเดิม 5 ขั้นตอน เป็น 6 ขั้นตอน และเพิ่มเงื่อนไขความสำเร็จจาก 3 เงื่อนไข เป็น 4 เงื่อนไข พร้อมทั้งระบุการวัดและประเมินผลลงในแผนภาพโมเดล เพื่อให้เห็นภาพรวมที่ครบถ้วน ซึ่งการปรับปรุงดังกล่าวส่งผลให้ได้รูปแบบที่มีความชัดเจนและเหมาะสมสำหรับการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

3.2 ผลการตรวจสอบความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครู พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความเห็นสอดคล้องกันว่ารูปแบบดังกล่าวมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและมีความเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาครบทุกรายการ อย่างไรก็ตาม เพื่อให้รูปแบบมีความสมบูรณ์ถูกต้องตามหลักวิชาการและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการใช้งาน จึงได้มีการนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขในประเด็นสำคัญ ได้แก่ การขยายรายละเอียดของกลไกการมีส่วนร่วมภายในหลักการของรูปแบบให้มีความชัดเจนเป็นรูปธรรม การปรับปรุงถ้อยคำในองค์ประกอบกระบวนการดำเนินงานให้มีความกระชับและสื่อความหมายได้แม่นยำ การขยายขอบเขตตัวชี้วัดเชิงปริมาณในส่วนของ การวัดและประเมินผลให้ครอบคลุมมิติที่หลากหลายยิ่งขึ้น รวมถึงการปรับปรุงแผนภาพโมเดลให้มีความคมชัดและอ่านง่าย ซึ่งการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะดังกล่าวส่งผลให้ได้รูปแบบฉบับสมบูรณ์ที่มีความเหมาะสมและพร้อมสำหรับการนำไปใช้ขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาต่อไป

3.3 ผลการปรับปรุงรูปแบบตามข้อเสนอแนะส่งผลให้ได้รูปแบบที่มีความสมบูรณ์และพร้อมนำไปใช้จริง โดยผู้วิจัยได้ปรับปรุงใน 4 ด้านสำคัญ ได้แก่ ด้านหลักการ มีการระบุกลไกการมีส่วนร่วมที่เป็นรูปธรรมและเชื่อมโยงหลักการทำงานเป็นทีมเข้ากับเป้าหมายการยกระดับคุณภาพการศึกษา ด้านองค์ประกอบและกระบวนการ ปรับถ้อยคำให้กระชับสอดคล้องกับบริบทการปฏิบัติงาน และขยายกระบวนการดำเนินงานจาก 5 เป็น 6 ขั้นตอนเพื่อให้ครอบคลุมวงจรการพัฒนา ด้านตัวชี้วัดและเงื่อนไขความสำเร็จ ได้ขยายตัวชี้วัดเชิงปริมาณให้ครอบคลุมหลายมิติพร้อมเพิ่มเงื่อนไขความสำเร็จเป็น 4 ข้อ และ ด้านแผนภาพโมเดล ได้ปรับปรุงความคมชัดของตัวอักษรและระบุส่วนการวัดประเมินผลลงในโครงสร้างโมเดล เพื่อให้สะท้อนภาพรวมของการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นระบบและชัดเจนที่สุด

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช อภิปรายผล ได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าแม้สถานศึกษาจะมีจุดแข็งในเชิงปฏิบัติการที่มีการจัดกิจกรรมร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม และมีต้นทุนทางสังคมด้านสมาชิกเครือข่ายที่เข้มแข็ง แต่กลับเผชิญจุดอ่อนสำคัญในเชิงยุทธศาสตร์ โดยเฉพาะด้าน

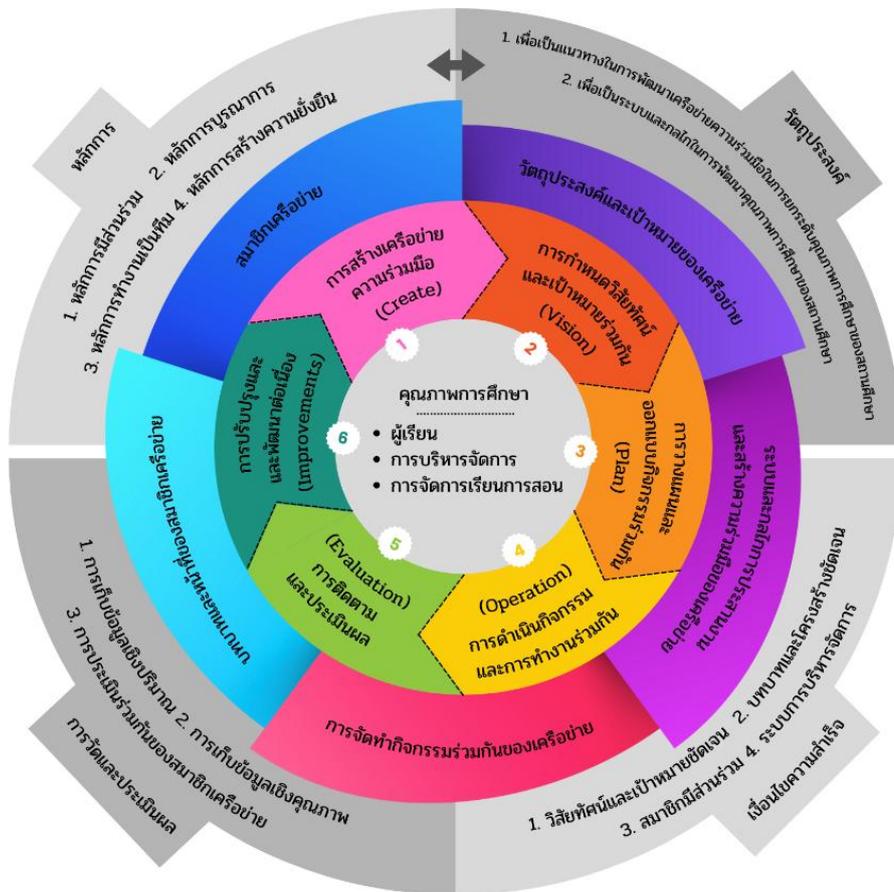
วัตถุประสงค์และเป้าหมายของเครือข่ายที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ซึ่งถือเป็นคอบขวดของการพัฒนา เนื่องจากเป้าหมายที่ขาดความชัดเจนส่งผลโดยตรงต่อการจัดสรรทรัพยากรและการวางระบบประสานงานให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ วาลิกา อัครนิตย์ ซึ่งว่าการเน้นกิจกรรมมากกว่ายุทธศาสตร์มักทำให้การพัฒนาไม่ยั่งยืน (วาลิกา อัครนิตย์, 2562) และเมื่อพิจารณาในมิติด้านคุณภาพการศึกษา พบว่า คุณภาพผู้เรียน คือ ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดเช่นกัน สะท้อนให้เห็นว่าความเข้มแข็งในการสอนยังไม่สามารถส่งผ่านไปยังตัวผู้เรียนได้อย่างเต็มกำลัง กลไกเชิงระบบจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนผ่านจากการทำงานเชิงกิจกรรมไปสู่การบริหารจัดการที่ยึดโยงกับผลลัพธ์ปลายทางเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, พงษ์ศักดิ์ สวัสดิเกียรติ ที่ระบุว่า กระบวนการบริหารจัดการเครือข่ายที่มีเป้าหมายร่วมและระบบประสานงานที่ต่อเนื่อง จะเป็นเครื่องมือขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติที่ทรงพลัง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564); (พงษ์ศักดิ์ สวัสดิเกียรติ, 2566) ดังนั้น การปิดช่องว่างด้วยการนิยามเป้าหมายร่วมกันของภาคีเครือข่ายให้ชัดเจน จึงเป็นเงื่อนไขจำเป็นที่จะเปลี่ยนต้นทุนทางสังคมให้กลายเป็นผลลัพธ์เชิงประจักษ์ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามที่คาดหวังได้อย่างเป็นระบบ

2. ผลการพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การสัมภาษณ์แนวทางการรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งการศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ชื่อ หลักการและวัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2) กระบวนการดำเนินงานของรูปแบบ 3) การวัดและประเมินผลรูปแบบ และ 4) เงื่อนไขความสำเร็จ บูรณาการกับองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ สมาชิกเครือข่าย วัตถุประสงค์และเป้าหมาย ระบบกลไกการประสานงาน การจัดกิจกรรมร่วมกัน และบทบาทหน้าที่ของสมาชิก เข้าเป็นโครงสร้างความสัมพันธ์แนวราบที่เน้นการมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิจารณ์ พานิช, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ที่ชี้ว่าการจัดการศึกษาสมัยใหม่ต้องอาศัยกลไกเครือข่ายที่ยืดหยุ่นและไว้วางใจกัน (วิจารณ์ พานิช, 2564); (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) โดยรูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้มีจุดเด่นอยู่ที่การเปลี่ยนผ่านจากการทำงานเชิงกิจกรรมไปสู่การบริหารจัดการเชิงยุทธศาสตร์ที่เน้นเป้าหมายร่วมและการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน เพื่อแก้ปัญหาคอบขวดในการบริหารจัดการและลดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน ตามแนวคิดของ ทิพวรรณ ถาวรโชติ นอกจากนี้ กระบวนการดำเนินงานที่ครอบคลุมตั้งแต่การสร้างเครือข่ายไปจนถึงการติดตามประเมินผลสะท้อนถึงการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ที่ใช้ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพเป็นฐานในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (ทิพวรรณ ถาวรโชติ, 2564) สอดรับกับแนวคิดของ พงษ์ศักดิ์ สวัสดิเกียรติ ที่มุ่งเน้นการสะท้อนผลเพื่อการพัฒนาในยุคดิจิทัล ส่งผลให้รูปแบบดังกล่าวไม่เพียงแต่สร้างความเข้มแข็งให้แก่ตัวสมาชิกแต่ยังเป็นฟันเฟืองสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพผู้เรียนอันเป็นผลลัพธ์ปลายทางของการศึกษา ให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืนตามบริบทเฉพาะของท้องถิ่น (พงษ์ศักดิ์ สวัสดิเกียรติ, 2566)

3. ผลการตรวจสอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า รูปแบบมีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ทุกรายการ เป็นผลจากการใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods) ที่มีความรัดกุม 3 ระยะ ตั้งแต่การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น การยกร่างรูปแบบ และการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ใช้งานจริง จุดเน้นสำคัญที่ทำให้รูปแบบมีความแข็งแกร่งเชิงวิชาการและการปฏิบัติ คือ การนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงโครงสร้าง ได้แก่ การขยาย

กระบวนการดำเนินงานจาก 5 เป็น 6 ขั้นตอน เพื่อให้ครอบคลุมวงจรคุณภาพ (PDCA) การเชื่อมโยงหลักการทำงาน เป็นทีมเข้ากับเป้าหมายคุณภาพ และการเพิ่มเงื่อนไขความสำเร็จเป็น 4 ประการพร้อมขยายตัวชีวิตให้เป็นรูปธรรม ซึ่งทำให้รูปแบบมีความสมบูรณ์พร้อมนำไปใช้ขับเคลื่อนสถานศึกษาได้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศักรินทร์ สมพิศนภา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด (ศักรินทร์ สมพิศนภา, 2565) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขจรวรรณ ภู่อจรรณ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนเอกชน ผลการศึกษาพบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด (ขจรวรรณ ภู่อจรรณ, 2564) แม้ว่างานวิจัยแต่ละเรื่องจะมีจำนวนองค์ประกอบหรือสังกัดของสถานศึกษาที่แตกต่างกันตามบริบทของพื้นที่ แต่ผลการวิจัยมีความสอดคล้องกันในเชิงหลักการ คือ การอาศัยกลไกเครือข่ายความร่วมมือที่ชัดเจนและระบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นปัจจัยความสำเร็จสำคัญที่ทำให้รูปแบบได้รับการยอมรับ และสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช (CV-POEI Model)

จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นว่าการวิจัยในครั้งนี้ได้ค้นพบองค์ความรู้ใหม่ผ่านการพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นนวัตกรรมการบริหารจัดการเครือข่ายเชิงกลยุทธ์ที่ร้อยเรียงกระบวนการ 6 ขั้นตอน ได้แก่ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (Create) การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน (Vision) การวางแผนและออกแบบกิจกรรมร่วมกัน (Plan) การดำเนินกิจกรรมและการทำงานร่วมกัน (Operation) การติดตามและประเมินผล (Evaluation) และการปรับปรุงและพัฒนาต่อเนื่อง (Improvement) เข้ากับองค์ประกอบเครือข่าย 5 ด้านอย่างเป็นระบบ โดยมีจุดเด่นอยู่ที่การเชื่อมโยงระหว่างกลไกความร่วมมือเข้ากับเป้าหมายการยกระดับคุณภาพการศึกษา 3 ด้าน โดยเฉพาะการใช้วัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญสู่คุณภาพผู้เรียน ซึ่งก้าวข้ามการทำงานรูปแบบเดิมสู่การสร้างที่ยั่งยืนผ่านวงจรการพัฒนาที่ตรวจสอบได้จริง ผลการยืนยันจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ปฏิบัติงานระดับพื้นที่ระบุว่าโมเดลนี้มีความถูกต้องและเป็นประโยชน์สูงสุด เนื่องจากถูกออกแบบมาให้สอดคล้องกับบริบทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เน้นการบูรณาการทรัพยากรและการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบเชิงปฏิบัติในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาในระดับเทศบาลได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายของเครือข่าย สภาพปัจจุบันของคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านคุณภาพผู้เรียน 2) รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ชื่อ หลักการและวัตถุประสงค์ กระบวนการดำเนินงาน การวัดและประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จ โดยมีองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือ 5 ด้าน คือ สมาชิกเครือข่าย วัตถุประสงค์และเป้าหมาย ระบบและกลไกการประสานงาน การจัดกิจกรรมร่วมกัน และบทบาทหน้าที่ของสมาชิก และ 3) ผลการตรวจสอบรูปแบบพบว่า มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ในทุกรายการ ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ในระดับเทศบาล ควรกำหนดนโยบายและแผนขับเคลื่อนเครือข่าย จัดตั้งคณะทำงาน กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จที่มุ่งผลลัพธ์ผู้เรียน และติดตามประเมินผลอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้งหรือปีละ 1 ครั้ง ระดับสถานศึกษา ควรบูรณาการรูปแบบเครือข่ายไว้ในแผนพัฒนา แต่งตั้งคณะทำงานโรงเรียน ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และใช้ทรัพยากรร่วมกัน พร้อมติดตามพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ส่วนระดับชุมชน ควรมีส่วนร่วมเป็นหุ้นส่วนทางการศึกษา สนับสนุนทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ และร่วมสะท้อนผลเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานของเครือข่าย ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรยกระดับไปสู่การทดลองใช้รูปแบบจริงผ่านระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลองที่มีการเปรียบเทียบผลก่อนและหลังการใช้รูปแบบ เพื่อยืนยันผลกระทบที่มีต่อคุณภาพการศึกษาและพัฒนาตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของเครือข่ายที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ขจรวรรณ ภู่อจ. (2564). รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนเอกชน. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ทิพวรรณ ถาวรโชติ. (2564). รูปแบบการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พงษ์ศักดิ์ สวัสดิเกียรติ. (2566). นวัตกรรมการบริหารการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วาลิกา อัครนิตย์. (2562). กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- วิจารณ์ พานิช. (2564). การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- ศักรินทร์ สมพิศนภา. (2565). การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2565). รายงานประจำปี 2565. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). รายงานการศึกษาไทย พ.ศ. 2562 - 2564. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (5th ed.). New York: Harper & Row.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.
- Purdy, J. M. (2012). A Framework for Assessing Power in Collaborative Governance Processes. Public Administration Review, 72(3), 409-417.